

Nr 162

Utlåtande i anledning av väckta motioner om utredning för tillgodoseende av behandlingen och vården av barn, som fötts med läpp- och gomdefekter.

(3:e avd.)

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av fru *Sjöström-Bengtsson m. fl.* (I: 379) och den andra inom andra kammaren av fru *Sjöstrand m. fl.* (II: 392), har föreslagits, att riksdagen skall besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en allsidig utredning, som syftar till att tillgodose behandlingen och vården av barn, som fötts med läpp- och gomdefekter.

I motionerna anföres följande.

I Sverige födas årligen ca 200 barn med medfödda läpp- och gommissbildningar. Rätt behandlade kunna dessa barns missbildningar bli praktiskt taget fullt korrigerade. Det ofullständigt eller felaktigt behandlade barnet blir å andra sidan svårt invalidiserat beträffande såväl tal som utseende och är dömt till mycket lidande och starkt distanserat i konkurrensen på arbetsmarknaden. Detta är så mycket mer beklagligt som dessa barn i övrigt utgöra ett i både psykiskt och fysiskt hänseende lika förstklassigt människomaterial som andra barn.

Ett stort antal av dessa barn kräva en starkt specialiserad, väl koordinerad vård av företrädare för ett flertal skilda områden av medicin, kirurgi och odontologi, nämligen pediatrik, plastikkirurgi, bettortopedi samt av foniatrik, talterapi och psykologi. Dessutom fordras socialkurator för rådgivning i frågeställningar av praktisk betydelse, särskilt i ekonomiskt avseende.

Kravet på ett större antal specialister i regelbundna konferenser för uppläggande av vårdplaner och för diskussion och utveckling av bästa möjliga behandlingsmetoder nödvändiggör centralisering av vården. Detta kan medföra relativt dryga resekostnader för många patienter, vilket jämte vårdkostnaderna förorsakar stora utgifter för det rätta omhändertagandet av fallen. Det finnes därför oftast icke möjlighet att ålägga den enskilde att bära ansvaret för dessa utgifter. Viss hjälp utgår visserligen redan för närvarande från det allmänna genom kommunala och statliga bidrag (pensionsstyrelsen) till föräldrar eller målsmän. Dessa bidrag äro emellertid otillräckliga och täcka alls icke de totala kostnaderna. Detta kan icke vara riktigt. Det måste anses rättvist och billigt, att samhället sörjer för de olyckliga barn, som fötts med det svåra lyte, som läpp- och gomdefekter utgöra, på likvärdigt sätt som för andra kategorier med medfödda lyten.

En förutsättning för det rätta omhändertagandet av dessa fall är att skyldighet ålägges läkare och barnmorskor att till central myndighet inlämna anmälan om varje barn, som fötts med ifrågavarande missbildning.

Ovannämnda omständigheter resa kraven dels på en organiserad vård, dels på ekonomiska hjälpåtgärder från det allmänna, och motivera alltså att en allsidig utredning snarast igångsättes av hela det komplex, som i sig innesluter frågan om lämplig, fullgod hjälp åt alla barn med medfödda läpp- och gomdefekter.

Utskottet. Medicinalstyrelsen har den 20 juni 1946 framlagt förslag till organisation av och statsbidrag till vården och behandlingen av patienter med medfödda läpp- och gommissbildningar. Detta förslag är efter remissbehandling och komplettering föremål för Kungl. Maj:ts prövning. Styrelsen har vidare den 14 juli 1955 utfärdat kompletterande anvisningar, enligt vilka det åligger barnmorskor och förlossningsanstalter att för varje levande fött barn, lidande av missbildning, ombesörja att lämpliga åtgärder vidtages. Enligt från medicinalstyrelsen inhämtad uppgift var antalet operationer för läpp- och gomspalter vid barnkirurgiska avdelningar år 1954 239.

Utskottets vederbörande avdelning har avlagt besök vid Röda korsets hem för barn med gomdefekter. Vid besöket inhämtades bl. a., att för vården erläggs en dagavgift av 20 kronor, varav pensionsstyrelsen ersätter 17 kronor och sjukkassorna resterande 3 kronor. Resekostnader för barn och vårdare ersätts av sjukkassorna enligt vanliga regler. Därutöver tillskjuter flera landsting den del av resekostnaden, som inte ersätts enligt sjukförsäkringslagen. Då ägaren av den fastighet vari hemmet är beläget behöver disponera byggnaden för annat vårdändamål, avser Röda korset att inköpa annan byggnad samt att för den fortsatta verksamheten begära statsbidrag. Då medicinalstyrelsen redan tillstyrkt att visst bidrag skall utgå och anskaffandet av ersättningsbyggnad sker efter samråd med inrikesdepartementet, bedömer hemmets ledning utsikterna att erhålla erforderligt statsbidrag som goda. För att hos elever vid distriktssköterskeskolan och barnmorskeläroanstalten i Stockholm inpräglade vikten av att rapporteringsskyldigheten i fråga om missbildningar fullgöres ombesörjer ledningen för dessa utbildningsanstalter att varje kurs avlägger ett besök på hemmet.

Utskottet har vidare inhämtat, att vid Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg bedrivs en motsvarande verksamhet, dock med den skillnaden att barnen där i regel inackorderas i enskilda familjer under den tid behandlingen pågår. Även vid barnmorskeläroanstalten i Göteborg avlägger varje kurs ett besök på barnsjukhuset för att erinras om vikten av rapporteringen av missbildningar.

För egen del anser utskottet att de initiativ, som tagits redan innan statsmakterna godkänt riktlinjer för verksamheten för det omhändertagande av barn med ifrågavarande missbildningar, vilket utskottet liksom motionärerna finner önskvärt, är värda ett erkännande. Med hänsyn till vad utskottet inhämtat och då det torde få förutsättas att Kungl. Maj:t utan dröjsmål underställer riksdagen de förslag i ämnet, vilka må finnas påkallade, finner utskottet sig sakna anledning tillstyrka yrkandet i motionerna.

Åberopande det anförda får utskottet hemställa,
att motionerna I: 379 och II: 392 icke må föranleda någon
riksdagens åtgärd.

Stockholm den 8 november 1955

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Närvarande: se under utlåtandet nr 163.

Reservation

av fröken *Vinge*.